

Institut
pro křesťansko-demokratickou
politiku

Přijetí eura – zásadní úkol pro českou ekonomiku

Ivan Pilip

Ekonom

Obsah

1	Přijetí eura – zásadní úkol pro českou ekonomiku	3
2	Nejčastější obavy uvedené na pravou míru	3
3	Argumenty pro přijetí	5
4	Doporučení	5

Institut pro křesťanskodemokratickou politiku a Konrad-Adenauer-Stiftung na sebe neberou žádnou odpovědnost za fakta či názory vyjádřené v této publikaci. Plná zodpovědnost leží na autorech publikace.

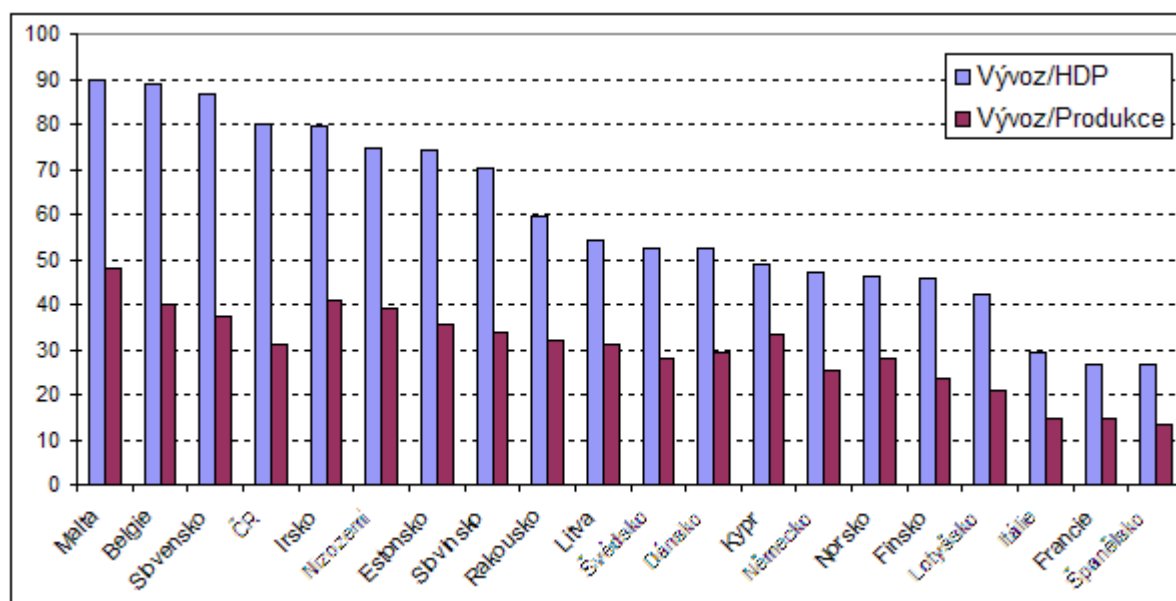
Všechna práva jsou vyhrazena. Není povoleno kopírovat, reprodukovat nebo znovu vydávat obsah této publikace s výjimkou osobní potřeby. Všechny ostatní formy vyžadují povolení vydavatele.

Institut pro křesťansko-demokratickou politiku, z.ú.

2018

1 Přijetí eura – zásadní úkol pro českou ekonomiku

Diskuze o přijetí eura by měla být jedním z hlavních témat úvah o dalším vývoji české ekonomiky. Zatímco většina zemí, které se staly členy EU po roce 2004 euro buď přijala, nebo o jeho přijetí usiluje (naposledy požádaly o členství v eurozóně Bulharsko a Maďarsko), Česká republika rozhodnutí neustále odkládá. Je přitom ze všech těchto ekonomik jednou z nejvíce exportně orientovaných, a tedy s eurozónou provázaných ekonomik a zároveň už několik let plní podstatná kritéria nutná pro zahájení procesu přijetí eura.

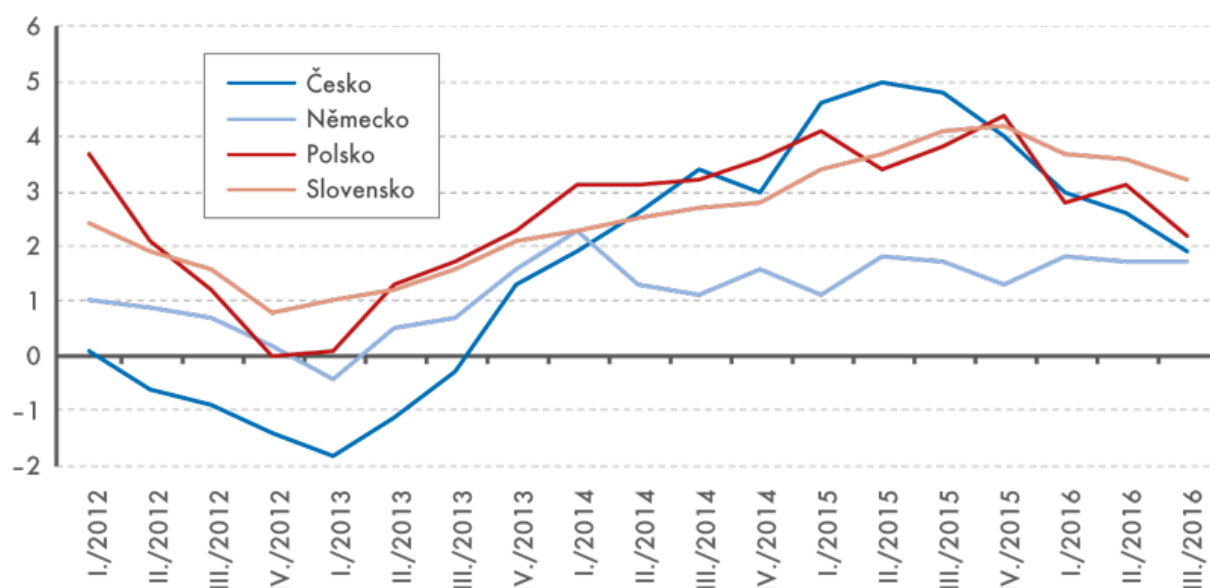

Hlavní překážkou pro přijetí jednotné měny proto nejsou ekonomické ukazatele, ale spíše český odpor k euru. Ten je jedním z nejparadoxnějších rysů současné veřejné diskuze. Česká republika má téměř všechny ekonomické i politické důvody k tomu, aby zůstávala co nejužší spojena s jádrem dění v Evropské unii – tedy eurozónou – a přesto patří k těm, kde je skepse k jednotné měně největší.

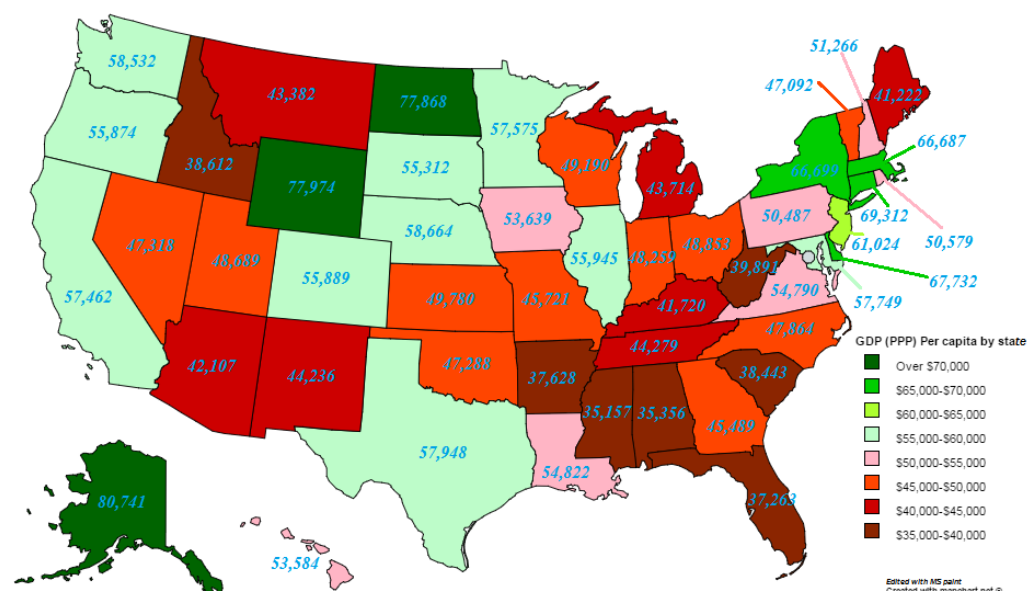
2 Nejčastější obavy uvedené na pravou míru

Širší vrstvy obyvatel pociťují především rozdíl mezd mezi ČR a západními či jižními sousedy a nejistoty. Náklady související s výměnou korun za jiné měny se jich dotýkají zcela výjimečně a jejich obavy jsou tudíž ještě pochopitelné. Častý odpor významné části politiků a dalších osob ovlivňujících veřejné mínění je ale vysvětlitelný jen obtížně. Přitom právě od nich přichází řada zkreslujících či zjednodušujících tvrzení, která veřejnou diskuzi ovlivňují. Nejčastější jsou zejména následující:

Není pravda, že euro se nachází ve vážné krizi, jak část těchto kritiků stále tvrdí. Euro se opravdu nacházelo v krizi v době hospodářských turbulencí roku 2008 a několika dalších, kdy ovšem docházelo k rizikům ve velké části světového hospodářství a hrozily otřesy srovnatelné s lety 1929 – 33. Souvislost s existencí eura byla jen částečná – ostatně, vše začalo událostmi v USA. Vývoj událostí a reakce trhů vyvolaly ohrožení v zemích platících eurem – Irsku, Portugalsku a dalších, ale také v těch, které euro neměly – zejména na Islandu, ale také třeba v Maďarsku, které zachraňoval Mezinárodní měnový fond. Vytvořené obranné valy EU a politika Evropské centrální banky naopak pomohly k tomu, aby se situace v těchto zemích stabilizovala a prakticky všechny z nich se vrátily k růstu a také na finanční trhy. Dopady krize v několika zemích platících eurem i jinými měnami ukazuje následující graf:

Tvrzení, že v Evropě není možné používat jednu měnu, protože jsou velké rozdíly mezi Německem a Portugalskem či Lucemburskem a jižní Itálií, je velmi zjednodušující. Zrovna tak se platí jednou měnou v Praze i v okrese Bruntál nebo v Silicon Valley a v Alabamě. Rozdílnost ekonomické úrovně ani dalších charakteristik sama o sobě není překážkou používání jedné měny – naopak, prakticky ve všech oblastech s jednou měnou se nacházejí ekonomicky a sociálně velmi různorodé oblasti (viz graf).

Menší a otevřená ekonomika, jakou je ta česká, má omezené možnosti pro realizaci skutečně nezávislé měnové politiky. Před vznikem eura kopírovala například holandská centrální banka měnovou politiku německé Bundesbanky z důvodu velkého provázání obou ekonomik. Navázání české ekonomiky na hospodářství eurozóny je ještě výrazně větší. Samostatnost české centrální banky v posledních letech vedla zejména k tomu, že místo zpevnění české koruny – které by znamenalo přiblížení české životní úrovně té evropské – provedla chybnou intervenci k oslabení koruny a stanovení racionálního kurzu

mezi korunou a eurem tak dále oddálila. V jiných měnově-politických rozhodnutích ČNB je ve střednědobém horizontu prostor pro odchylky od politiky Evropské centrální banky velmi malá.

Oblíbená teze o nutnosti platit dluhy jiných (míněno zejména Řeků) opomíjí, že veškeré kroky k řešení řecké krize směřují k tomu, že žádné placení řeckých dluhů jinými státy nevypadá pravděpodobně. Pokud by k němu přesto někdy došlo, je nutné vidět také druhou stránku mince: mezi zeměmi existuje jistá solidarita a do krize se mohou dostat i jiné země než Řecko. Je dobré si uvědomit, že v krizových situacích se může hodit být součástí širšího společenství, protože naopak my jednou můžeme potřebovat nějakou formu pomoci. Je dobré si připomenout, jak málo nás před problémy ochránila samostatná měna v roce 2009, kdy došlo k enormnímu propadu veřejných financí a kolik chybělo k vážné krizi hospodaření státu.

Stejně pochybný je argument o tom, že existence samostatné měny nás uchrání od problémů, pokud by se euro rozpadalo. Závislost české ekonomiky na eurozóně je značná a v takovém případě by došlo k otřesům, které by na českou ekonomiku zásadně dopadly bez ohledu na používanou měnu. Navíc je velmi pravděpodobné, že rozpad eurozóny by neznamenal konec společné měny pro část evropských států, ale spíše odpadnutí některých z nich. Ekonomicky silné země EU -Německo, Francie, Španělsko, Holandsko a další – by zřejmě u eura nebo jiné společné měny zůstaly. Pouze by se rozšířila periférie, ale na té by už Česká republika měla místo předem jisté.

3 Argumenty pro přijetí

Většina argumentů naopak hovoří ve prospěch přijetí eura. Nejvýznamnější jsou dva následující:

- 1) Česká ekonomika je velmi otevřená a úzce provázaná s eurozónou – 84,2% českého exportu směřovalo v 1. pololetí t.r. do zemí EU, z toho naprostá většina do zemí platících eurem. S výjimkou Polska sousedíme ze všech stran se zeměmi eurozóny. Používání stejné měny by proto eliminovalo rizika změny kursu koruny pro podniky, snížilo transakční náklady spojené s nutností směny měn, vedení účtů v různých měnách atd. a také zpřehlednilo cenové srovnání se sousedními zeměmi.
- 2) Česká republika by se stala součástí eurozóny, tedy skupiny zemí, jejichž vliv na celkovou hospodářskou (ale i ostatní) politiku EU je zcela zásadní. Po odchodu Velké Británie z EU se navíc vliv této skupiny dále zvýší, stranou už bude zůstávat menší skupina zemí a z toho žádná z těch ekonomicky nejvýkonnějších. Ukončili bychom tím situaci, kdy budeme řadou pravidel vznikajících zejména v eurozóně ovlivněni (například bankovní unie), ale náš vliv na jejich tvorbu je omezený.

4 Doporučení

Relevantním argumentem samozřejmě zůstává načasování a otázka kurzu, se kterým bychom vstupovali. Zpevňování kurzu měny je jedním z hlavních nástrojů, kterým se mohou sblížovat úrovně ekonomické síly jednotlivých zemí (dalším je vyšší růst příjmů ve srovnání s jinými ekonomikami). Tento nástroj bohužel v posledních letech přestává fungovat, ať už kvůli širším souvislostem (nejnověji obava z obchodních válek ve světě a jejich dopadu na menší exportní ekonomiky), nebo v důsledku vnitřních politik, zejména umělého oslabení koruny ze strany ČNB:

Graf EUR/CZK

Pro další posilování koruny je nutné, aby odezněly důsledky měnových intervencí ČNB a vrátila se na standardní úroveň míra rezerv, které ČNB drží. Dále je nutné, aby se dále zvyšovala produktivita práce a výkonnost ekonomiky. Zároveň ale lze očekávat, že v případě oznámení záměru vstoupit v konkrétní termín do eurozóny dojde k posilování koruny jako důsledek takového kroku. Prostor pro zpevnění přitom zůstává, protože i v závěrečné fázi před vstupem může měna v rámci ERM2 posílit až o 15%, tedy k hranici 22 Kč/euro.

Vše řečené samozřejmě nikterak neznamená, že euro je bezchybný výtvar, který nenesé dílčí rizika a občasné negativní dopady. To ale platí o všech lidských výtvorech a těch, které jsou ovlivněny politikou a byrokracií, zvláště. Proto je důležité, aby Česká republika byla součástí hlavního ekonomického dění v Evropě a to může být tehdy, pokud mít euro bude, nebo k němu bude směřovat. Alternativou je přihlížení zpoza rohu – sice s vlastní měnou, ale jako statista ve hře, jejíž pravidla budou určovat jiní a jejíž důsledky na nás přesto budou dopadat.